

Sygn. akt III USK 152/21

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania M. B.

od decyzji Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w
Województwie (...)

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10
czerwca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R.

z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. akt IV Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. wyrokiem z dnia 18 lutego 2020 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez odwołującego się M. B. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. z dnia 6 listopada 2019 r. oddalającego odwołanie od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) z dnia 3 października 2017 r., uchylił pkt II tego wyroku (dotyczący przyznania pełnomocnikowi wynagrodzenia z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej) oraz oddalił apelację.

Odwołujący się M. B. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 18 lutego 2020 r., zaskarżając ten wyrok w

punkcie II i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 477¹⁴ § 6 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., art. 385 k.p.c. i art. 391 k.p.c. w związku z art. 27 Konstytucji RP, a także § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności w związku z art. 27 Konstytucji RP.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia oraz na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości.

Uzasadniając oczywistą zasadność swojej skargi kasacyjnej, skarżący podniósł, że w sprawie zaistniała nowa okoliczność w postaci dokumentacji medycznej „zawartej w protokole posiedzenia Sądu Rejonowego w T. z dnia 19 kwietnia 2018 r.” w sprawie II K (...). Został tam bowiem wyartykułowany przez biegłych lekarzy nowy fakt, znaczący dla ustalenia daty lub okresu powstania niepełnosprawności. Zdaniem skarżącego, taka sytuacja wyczerpywała więc dyspozycję art. 477¹⁴ § 6 k.p.c., a zatem naruszenie tego przepisu w oczywisty sposób wpłynęło na treść zaskarżonego wyroku.

Wykładni wymaga natomiast § 14 ust. 3 rozporządzenia powołanego w podstawach zaskarżenia w zakresie użytego w tym przepisie zwrotu „przebieg schorzenia”. Jest on bowiem utożsamiany w orzecznictwie z pojęciem „dokumentacji medycznej”, a zdaniem skarżącego pojęcie „przebieg schorzenia” (na podstawie którego ustalana jest data lub okres powstania niepełnosprawności) wymaga dopuszczenia dowodów wszelkiego rodzaju, w tym głównie dowodu ze świadków i przesłuchania stron na okoliczność objawów schorzenia. Z kolei dokumentacją medyczną są wszelkie dokumenty sporządzone przez lekarzy i innych pracowników służby zdrowia, a także dokumenty sporządzone urzędowo w formie prawem przewidzianej, odzwierciedlające badania, diagnozy i opinie lekarzy oraz innych pracowników służby zdrowia, odzwierciedlające stan zdrowia danej osoby.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002, nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę

zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Z kolei zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN, 2002, nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Skarżący upatruje oczywistą zasadność wniesionego przez siebie środka zaskarżenia w naruszeniu zaskarżonym wyrokiem art. 477¹⁴ § 6 k.p.c. wskutek nieuwzględnienia nowej okoliczności, która uzasadniała uchylenie zaskarżonego orzeczenia, przekazanie sprawy do rozpoznania Wojewódzkiemu Zespołowi ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) i umorzenie postępowania. W tym zakresie należy jednak stwierdzić, że w judykaturze utrwalone jest stanowisko, zgodnie z którym powołany przez skarżącego art. 477¹⁴ § 6 k.p.c.,

analogicznie jak art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. nie znajduje ona zastosowania w postępowaniu apelacyjnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2009 r., II UK 102/09, LEX nr 574539 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 kwietnia 2019 r., I UK 137/18 LEX nr 2649752 i z dnia 6 października 2020 r., I UK 314/19, LEX nr 3074748). Istotą obowiązującego wzorca postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest bowiem wyeliminowanie sytuacji, w których ubezpieczony powołuje się na nowe okoliczności dotyczące stanu jego zdrowia, a które nie były znane lekarzom organu rentowego ani organowi rentowemu w dacie wydania decyzji (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 kwietnia 2007 r., I UK 316/06, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 199; z dnia 4 lipca 2007 r., II UK 280/06, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 260; z dnia 16 maja 2008 r., I UK 385/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 240; z dnia 11 maja 2012 r., I UK 411/11, LEX nr 1214553; z dnia 5 czerwca 2013 r., III UK 147/12, LEX nr 1619190; z dnia 6 kwietnia 2017 r., III UK 96/16, LEX nr 2352149 oraz z dnia 13 lutego 2019 r., III UK 43/18, OSNP 2019 nr 10, poz. 123). Sąd Okręgowy nie mógł więc naruszyć art. 477¹⁴ § 6 k.p.c.

W sprawie nie zachodzi również potrzeba dokonania wykładni § 14 ust. 3 rozporządzenia powołanego w podstawach zaskarżenia w zakresie użytego w tym przepisie zwrotu „przebieg schorzenia”, przy czym zwrot ten, zdaniem skarżącego, oznacza wymóg dopuszczenia dowodów wszelkiego rodzaju, w tym głównie dowodu ze świadków i przesłuchania stron na okoliczność objawów schorzenia. Jak wyjaśnił jednak Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 26 lipca 2013 r., I OSK 2590/12 (LEX nr 1557228), regulacje § 14 rozporządzenia wskazują, że ustalenie daty lub okresu powstania niepełnosprawności oraz jej stopnia, następuje w sposób sformalizowany, na podstawie określonych prawem dokumentów medycznych. Ustalenia tego dokonują zaś powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, wskazane w art. 6 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Członkami tych zespołów mogą być jedynie te osoby, które spełniają wymagania wynikające z § 18 ust. 1 i § 21 rozporządzenia. Efektem ustaleń i ocen tych zespołów są orzeczenia, w których określa się datę lub okres powstania niepełnosprawności oraz stopnia tej niepełnosprawności. Wypada dodać, że

kontrola prawidłowości tych orzeczeń jest dokonywana w postępowaniu sądowym zainicjowanym odwołaniem wniesionym przez osobę ubiegającą się o ustalenie niepełnosprawności, przy czym owa kontrola odbywa się według reguł obowiązujących w postępowaniu cywilnym. Jeśli więc przedmiotem sporu w sądowym postępowaniu odwoławczym jest ocena stanu zdrowia jako przesłanki ustalenia niepełnosprawności oraz daty lub okresu jej powstania, to bez wątpienia wymaga ona wiadomości specjalnych, co powoduje, że sąd rozpoznający odwołanie powinien na podstawie art. 278 § 1 k.p.c. zasięgnąć opinii biegłych lekarzy reprezentujących właściwe specjalności medyczne. Dokonywanie takiej oceny na podstawie zeznań świadków lub przesłuchania stron nie może być natomiast uznane za miarodajne już choćby z tej przyczyny, że wspomniane zeznania świadków czy wyjaśnienia strony nie będą posiadały waloru fachowości. Dlatego dowody te nie mogą zastąpić opinii biegłych także w odniesieniu do określenia przebiegu schorzenia jako jednego ze źródeł ustalenia daty lub okresu powstania niepełnosprawności.

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa i to, że wskazywane przez skarżącego w apelacji jako nowe okoliczności w sprawie ustne opinie biegłych złożone w postępowaniu karnym były przedmiotem rozważań Sądu drugiej instancji, który uznał je za przydatne o tyle, że jako wydane w różnym czasie pozwalały śledzić stan zdrowia psychicznego skarżącego, z tym że służyły do dokonania ustaleń niezbędnych w sprawach, w których były wydawane. Te zaś dotyczyły zdolności rozumienia znaczenia czynów i pokierowania swoim postępowaniem oraz możliwości zastosowania środka zabezpieczającego, a nie ustalenia, czy zostały spełnione ustawowe przesłanki niepełnosprawności.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.